

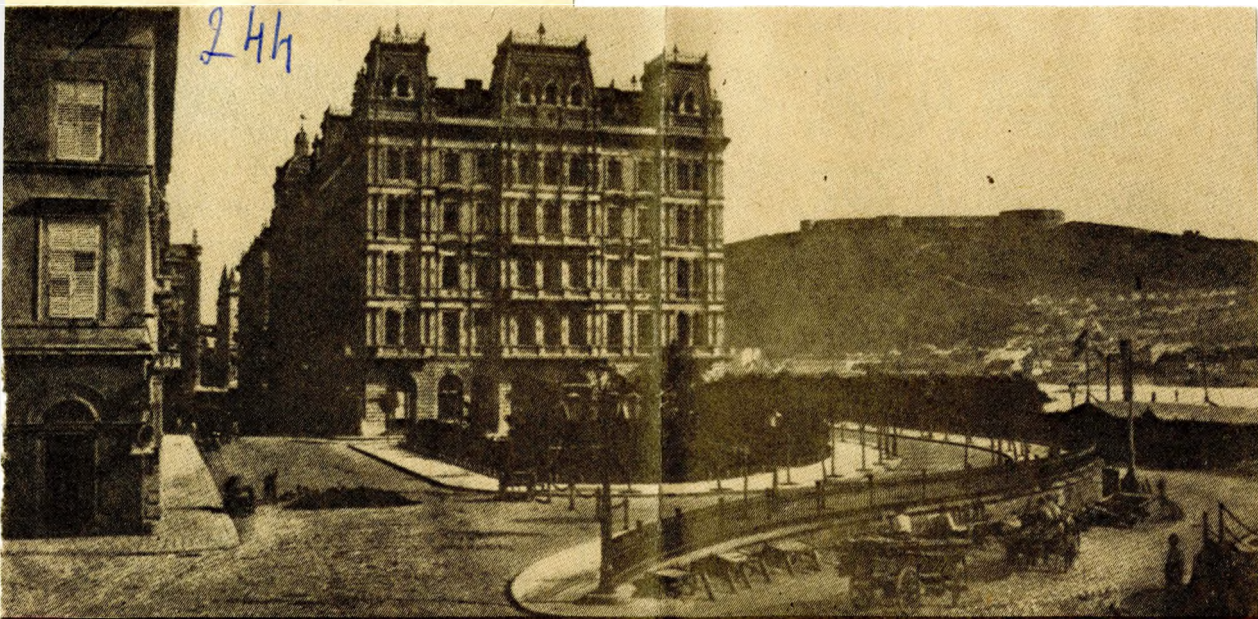
A volt FÜLES

Ritz szálló

1979 NOV 2 3

640.24

244



A mai Eötvös tér és a Mária Valéria (ma Apáczai Csere János) utca a Stein-féle házzal

DUNAPALOTA

Közérdeklődés kíséri az új budapesti szálloda, az osztrák-magyar kooperációban épülő Hotel Fórum munkálatait a Duna-parton. Az utóbbi évtizedekben sétatér volt azon a helyen padokkal, gyerekjátszóterrel. Régen meg a Ritz Szálloda, amelyet később Dunapalotának neveztek el. A fényes szállodapalotát a Ritz-család építtette fel. Ritzék Európa számos nagyvárosában alapítottak hotel, felismervén a szállodaszakmában rejlő üzleti lehetőségeket. Madame Ritz annak idején el is jött Budapestre, hogy megsejmelje a konszernhez tartozó legújabb házat.

A Hotel Ritzet Fellner Sándor tervezte. A telek, amelyen emelkedett, eléggé hírhedt hely volt a város történetében. Valamikor a Stein-ház meredt rajta az ég felé. Gabonaspekuláns tulajdonosa úgynevezett „gabonaringekkel” szerezte vagyonát: összevásárolta a készleteket és diktálta az árakat. Nemességet is szerzett magának a pénzéért. Címerének felső részében három kalász volt, alsó részében a Duna, a Lánchíd. A Duna-parti négyemeletes ház szorosan egybeépült a régi Gabonacsarnokkal. Stein megengedhette magának, hogy külön átjárót vágasson oda a házból. A földszinten volt a Braun-féle kocsmá, nagy üzletkötések színhelye. A ház akkor lett hírhedt, amikor 1871 áprilisában egy idős ember levetette magát a negyedik emeletéről. Nyáry Pál volt az, Pest vármegye egykori alispánja. Mint ismeretes, a nevéhez fűződik a Nemzeti Színház megalapítása. A szabadságharc után börtönbe került. Kiszabadulása után idegei felmondták a szolgálatot. Példáját 1873-ban többen követték. Az akkori „krach” károsultjai valósággal tömegestől a Stein-féle házat választották öngyilkosságukhoz. A legfurcsább, hogy maga Stein is így fejezte be az életét. Aztán...

Elegáns, minden kényelemmel ellátott szálloda lett a Duna-parti Ritz. 1913-ban nagy cikkeket írtak az

újságok a megnyitásáról. Kiss József lapjában, A Hétben Incubus aláírással jelent meg róla tudósítás. A Ritz címe Mária Valéria utca 12. volt. Az utca valaha I. Ferenc József király fiatalabbik lányáról kapta a nevét, most Apáczai Csere János nevét viseli. A régi szálló vörös szőnyeges bejáratánál egyenruhás portás üdvözölte a vendégeket, sőt, az előkelőbbeket maga az igazgató, Marencic fogadta. A Ritz-Dunapalota maharadzsák, grófok, hercegek, gazdag üzlemberek tanyája lett. Itt lakott budapesti tartózkodása idején a walesi herceg, a későbbi VIII. Edward, aki rekordidő alatt lemondott a trónról, hogy feleségül vehessen egy elvált nőt. De itt lakott Fjodor Ivanovics Saljapin, a világhírű orosz operaénekes is és Rabindranath Tagore, a Nobel-díjas új-ind költő meg Arturo Toscanini, a zseniális karmester leányával, Wandával. Ki győzné a hírességeket felsorolni Bruno Waltertől Thomas Mannig?!

Aztán rövid időre megváltozott a világ. A Mária Valéria utcai bejárat fölött a szél horogkeresztes zászlókat lobogtatott. Fasiszták terpeszkedtek a szobákban. 1944-ben a nyilasok fő fészke lett, míg a háború vihara magával nem sodorta az egész épületet. Jóformán csak egy régi slágerben maradt nyoma: „Debóra a neve a drágának, Debóra mesebeli lény, Debóra nem lakik a Ritz Szállóban, mert csak tingli-tangli táncosnő szegény...”

KRISTÓF KÁROLY

KÉRDÉSEINK: 1. Ki volt az Incubus álnévet használó író, aki a Ritzről cikket írt? 2. Mi volt a nevük a pesti Duna-parti híres szállodásor hoteleinek? 3. Ki írta a „Ritz 1919.” című színművet?